

leg. 1314

Pr. III.

Przepisy i instrukcje

Przepisy o zażaleniach

z dnia 30. marca 1895 i 14. czerwca
1894 roku

Przekład z niemieckiego

Majora audytora Artura Ganczarskiego.
Referenta prawnego Dowództwa Legionów Polskich.

przyjęty przez Komisję prawniczo-wojskową
Tymczasowej Rady Stany.

ARCHIWUM
LEGIONÓW
i N. K. N.
NR 853

Warszawa 1917.

Nakładem Dowództwa Legionów Polskich.

SKRÓCENIA:

Dz. r. w. = Dziennik rozporządzeń wojskowych

M. W. = Postanowienie Ministerstwa Wojny

n. r. g. = Najwyższy rozkaz gabinetowy

w. p. k. = Wojskowe postępowanie karne

u. k. w. = Ustawa karna wojskowa

I

Przepisy o żaleniu się oficerów*)

A) Dla żalącego się.

1. Oficerowi, który mniema, że ma powód do skargi na przełożonego, wolno wnieść przeciw niemu zażalenie.

2. Przedmiotem zażalenia może być:

a) wymierzona przez przełożonego kara dyscyplinarna,

b) czynności przełożonego, któremi żalący czuje się pokrzywdzonym lub poszkodowanym,

a) osobiście albo w swem uprawnionem poczuciu stanu,

b) w swych uprawnieniach i atrybucjach służbowych.

3. Jako przełożonego, przeciw któremu wolno wnieść zażalenie, uważać należy:

a) tego, który z mocy przepisów prawnych, zarządzeń służbowych lub ogólnych zasad wojskowych, albo skut-

*) Na zasadzie n. r. g. z 30 marca 1895. wprowadzone przez M. W. z 5 kwietnia 1895 (Dz. r. w. str. 95) jako Przepisy o zażaleniach I.

kiem swego stopnia lub patentu uprawniony jest żalącemu się lub w zakresie tegoż dowództwa wydawać rozkazy lub zarządzenia albo udzielać nagany,

b) każdego oficera, który poczuwa się do obowiązku wkroczyć służbowo przeciw młodszemu koledze.

Dla ocenienia stosunku przełożenia, który w myśl niniejszych przepisów jest warunkiem prawa żalenia się, miarodajnym jest jedynie czas, w którym powstał powód zażalenia, nie zaś chwila wniesienia tegoż.

4. Nie wolno nigdy wnieść zażalenia podczas służby lub bezpośrednio po jej ukończeniu; można je dopiero następnego dnia podać do wiadomości pośrednika, względnie, jeśli pośrednictwo nie ma miejsca, przedstawić powołanemu do rozstrzygnięcia przełożonemu; zażalenie, którego powodem jest kara dyscyplinarna, wnieść można dopiero po jej odbyciu.

Od tej zasady dopuszczalny jest wyjątek, jeżeli w razie jej zastosowania rozstrzygnięcie znacznego doznałoby utrudnienia lub takiej zwłoki, która ze względu na dany wypadek mogłaby budzić wątpliwości.

5. Każde zażalenie musi być wniesione w przeciągu dni trzech, termin ten uważa się za dotrzymany przez wybór i za wiadomienie pośrednika:

a) W powyższy czasokres nie wlicza się dnia, w którym powód zażalenia zaszedł wzgl. doszedł do wiadomości żalącego się, ani czasu trwania odbytej kary dyscyplinarnej, która jest powodem zażalenia.

b) Jeżeli nie zachodzi wypadek pośrednictwa, a zażalenie wnosi się na piśmie, wystarcza dowód, że zażalenie, nadano na pocztę przed upływem wymienionego terminu.

6. Zbiorowe zażalenia dwóch lub więcej osób są niedopuszczalne. Jeżeli jedno i to samo zażalenie dało dwom, lub więcej osobom powód do zażalenia, może każdy z interesowanych żalić się we własnym jedynie imieniu.

7. Kto lekkomyślnie albo *w złej wierze* wnosi zażalenie oparte na nieprawdziwych twierdzeniach, albo żali się z pominięciem przepisanej drogi służbowej lub z niedotrzymaniem wyżej oznaczonego terminu, podlega karze (por. I B. 4).

8. Oficerowie, zamierzający żalić się, winni przede wszystkim przed upływem oznaczonego pod l. 5 czasokresu użyć służbowego pośrednictwa, aby przełożonemu, przeciw któremu zażalenie ma być skierowane, dać sposobność bezzwłocznego odwrócenia lub naprawienia krzywdy, wyrządzonej nieświadomie lub w pośpiechu.

Użycie pośrednictwa jest niedopuszczalne,

a) jeżeli przedmiotem zażalenia jest wymierzona kara dyscyplinarna lub jej wykonanie;

b) jeżeli zażalenie przedstawia się jako dalsze zażalenie (por. I. A. 14).

9. Żalący się ma *wybrać trzecią osobę jako pośrednika* celem prowadzenia rokowań pośredniczących.

A) Pośrednictwa winien podjąć się:

a) przy zażaleniach oficerów i przeciw oficerom oficer;

b) przy zażaleniach oficerów sanitarnych przeciw przełożonym tymże lekarzom wojskowym oficer sanitarny lub w braku tegoż inny oficer.

Na pośredników wybierać należy w zasadzie starszych i doświadczonych oficerów wzgl. oficerów sanitarnych, stopniem służbowym od zaskarżonego niższych, lecz ile możliwości przynajmniej równych żalącemu się; pośrednik winien należeć ile możliwości do tego samego oddziału wzgl. władzy itp., co żalący się i zaskarżony.

B) Przy zażaleniach oficerów i oficerów sanitarnych, nie należących chwilowo ani do oddziału wojskowego ani do żadnego innego korpu-

su oficerskiego, jak n. p. oficerów sztabu generalnego, artylerji lub inżynierji, adjutantów przy sztabach wyższych, oficerów przynależnych do komend okręgowych, odkomenderowanych pojedynczo, jakoteż odsiadujących karę pozbawienia wolności w twierdzy itp., pośredniczyć ma oficer należący do tej samej władzy wzgl. tego samego załadu służbowego, w braku zaś takiego oficer z garnizonu, do którego należy zaskarżony.

To samo dotyczy wypadków, w których oficer lub oficer sanitarny, będący na urlopie, musi wnieść zażalenie poza garnizonem swego oddziału.

10. Żalący się winien natychmiast po wyborze i zawiadomieniu pośrednika zameldować bezpośrednio swemu najbliższemu przełożonemu o wstąpieniu na drogę zażalenia.

Dalsze zameldowanie w drodze instancji jest w razie potrzeby rzeczą tego przełożonego, którego uwiadomion o wniesieniu zażalenia.

Jeżeli zażalenie zwraca się przeciw samemu najbliższemu przełożonemu, winien żalący się zameldować o tem najbliższemu wyższemu przełożonemu, który odpowiednią wiadomość przesłać zaskarżonemu. Meldu-

nek ten odpada, jeżeli najbliższy wyższy przełożony jest jednocześnie właściwym do rozstrzygnięcia zażalenia.

O pośredniku.

11. Wybrany na pośrednika jest zasadniczo obowiązany do przyjęcia pośrednictwa.

Pośrednik ma przedewszystkiem zasięgnąć dokładnych wyjaśnień co do poszczególnych punktów zażalenia.

Następnie może on tylko wtedy odmówić objęcia pośrednictwa, jeśli uważa zażalenie we wszystkich punktach za całkowicie nieuzasadnione, albo też krzywdę wyrządzoną żalącemu się za tak ciężką, iż uchylenia jej w drodze pośrednictwa nie uważa za możebne. Równocześnie z odmówieniem pośrednictwa winien pośrednik w pierwszym wypadku odradzić wniesienia zażalenia, w drugim zaś wypadku pozostawić żalącemu się swobodę wniesienia zażalenia bezpośrednio.

Pośrednik ma prawo żądać przedstawienia punktów zażalenia i stanu rzeczy na piśmie; jest on też obowiązany przyjąć pisemne zażalenie, jeśli je żalący się już sam sporządził. Ma on prawo oznajmić żalącemu się swe ewentualne wątpliwości co do niedostatecznego uzasadnienia zażalenia.

Jeżeli pośrednik nie widzi powodu do odmówienia pośrednictwa, winien on wynik podjętych rokowań, podać ile możliwości ustnie, zaskarżonemu do wiadomości.

Pozostawia się uznaniu pośrednika, czy przedłożenie zaskarżonemu pisemnego przedstawienia stanu rzeczy nie sprzeciwia się w danym wypadku celowi pośrednictwa.

Jeżeli na to pytanie odpowie on twierdząco, nie można zaskarżonemu dozwolnić wglądu do skargi pisemnej. Musi on jednak na pytania zaskarżonego wypowiedzieć otwarcie swój pogląd na sprawę i przyjąć do wiadomości tegoż decyzję, czy zamierza on uchylić powód zażalenia, czy też dopuścić do przedłożenia jej właściwemu przełożonemu celem powzięcia dalszego rozstrzygnięcia.

O wyniku pośrednictwa należy żalącego się zawiadomić bezzwłocznie.

O tym wyniku, jakoteż w danym wypadku o swej decyzji podtrzymania zażalenia winien żalący się zameldować natychmiast i bezpośrednio swemu najbliższemu przełożonemu.

Do meldunku tego stosują się postanowienia l. 10.

W tensam sposób należy zameldować o zamierzonym wniesieniu zażalenia w wypadkach, w których pośrednictwo nie ma miejsca.

12. Jeżeli pośrednictwo pozostało bez skutku, należy zasadniczo skierować zażalenie bezzwłocznie na dalszą drogę. Żalący się może jednak cofnąć zażalenie, jeżeli pod wpływem wyników rokowań zmienił swe zapatrywanie.

Żalący się winien każde zażalenie, które zamierza wnieść lub podtrzymać, przedstawić ustnie lub pisemnie właściwemu do tegoż rozstrzygnięcia przełożonemu (por. l. 13) i równocześnie zameldować mu o odbytym pośrednictwie.

13. Właściwym do rozstrzygania zażalenia w pierwszej instancji jest zasadniczo najbliższy posiadający władzę dyscyplinarną przełożony oficera, przeciw któremu zażalenie jest skierowane.

Ust. 2. a)-c) odpada.

14. Przeciw rozstrzygnięciu zapadłemu na skutek zażalenia może żalący się wnieść w przeciągu dni trzech dalsze zażalenie do najbliższego wyższego przełożonego i tak dalej po kolei aż do Najwyższego Zwierzchnika wojskowego.

Prawo wniesienia dalszego zażalenia przysługuje także stronie zaskarżonej.

Czasokres do wniesienia dalszego zażalenia zaczyna się z upływem tego dnia, w którym żalący się wzgl. zaskarżony otrzymał w drodze służbowej zawiadomienie o rozstrzygnięciu.

Dalsze zażalenia przeciw rozstrzygnięciu instancji niższej przedkładać należy zawsze na piśmie bez pośrednictwa.

Oдноśnie do meldunku o wniesieniu dalszego zażalenia obowiązują postanowienia wskazane l. 10.

15. (odpada)

B) Dla rozstrzygającego przełożonego.

1.) Każde zażalenie należy rzeczowo zbadać i załatwić, — bez względu na to, czy wniesiono je w przepisanej drodze służbowej i czy dotrzymano przepisanych czasokresów.

Decyzję powziąć należy tak szybko, jak tylko pozwala na to nieodzowna dla oceny zażalenia dokładność.

Wywieranie wpływu na podwładnego celem cofnięcia zażalenia jest zabronione i одноśnie do osób stanu żołnierskiego po myśli §. 117. ustawy karnej wojskowej*)

*) 117. ust. karnej wojskowej:

Przełożony, który groźbą niekorzystnych następstw albo innymi bezprawnymi środkami stara się jednego lub więcej podwładnych powstrzymać od wniesienia lub dalszego popierania zażalenia, albo udaremnia lub usiłuje udaremnić doręczone sobie w przepisany sposób zażalenie, które obowiązany jest przesłać dalej lub zbadać, podlega karze pozbawienia wolności nie wyżej lat pięciu; równocześnie orzec można zwolnienie ze służby albo degradację.

karalne. Zakaz ten nie narusza obowiązku przełożonego pouczenia żalącego się o ewentualnie mylnym jego zapatrywaniu prawnym lub służbowym. Jeżeli w takim wypadku żalący się podtrzymuje swą skargę, winien przełożony wydać wzgl. spowodować rozstrzygnięcie.

2. Przełożony obowiązany jest w każdym wypadku ustalić przed rozstrzygnięciem przebieg sprawy zapomocą ustnych lub pisemnych sprawozdań osób interesowanych. Jeżeli na tej drodze stan rzeczy nie dał się dostatecznie wyjaśnić, nastąpić winno protokolarne przesłuchanie osób interesowanych i świadków przez oficera bliskiego stopniem zaskarżonemu.

3. Istotną treść rozstrzygnięcia zażalenia podać należy żalącemu się jakoteż najwyższemu z jego przełożonych, służbowo o zażaleniu powiadomionych, oraz zaskarżonemu na piśmie do wiadomości, w każdym zaś razie spisać je i zatrzymać w przechowaniu tego przełożonego, który wydał decyzję.

4. Jeżeli zażalenie odrzuca się jako nieuzasadnione, należy, o ile § 152 ustawy karnej wojskowej*) nie niema zastosowania, w każdym wypadku rozważyć, czy względy utrzymania karności wojskowej nie wymagają wkroczenia przeciw żalącemu się.

*) § 152 u. k. w.

Mylne zapatrywanie służbowe nie jest samo przez się karalnym.

Kto wnosi zażalenie w złą wiarę albo oparte na nieprawdziwych twierdzeniach, podlega karze pozbawienia wolności nie wyżej roku.

Kto ponownie i lekkomyślnie wnosi zażalenia oparte na nieprawdziwych twierdzeniach, albo kto wnosi zażalenie z pominięciem przepisanej drogi służbowej, podlega karze aresztu.

II.

Przepisy o żaleniu się szeregowych do sierżanta włącznie*)

A) Dla żalącego się.

1. Każdemu żołnierzowi, który mniema, że ze strony przełożonych lub towarzyszy broni spotkała go krzywda wskutek niegodnego obejścia się z nim, zatrzymywania należnych się mu poborów przedstawiających wartość pieniężną, albo z innego powodu, wolno się żalić.

2. Każde zażalenie przedstawić należy bezpośrednio i ustnie dowódcy kompanji i t. d.

Jeżeli zażalenie skierowane jest przeciw temuż samemu dowódcy, należy je wnieść do najbliższego mu stopniem oficera kompanji.

a) Jeżeli ustne przedstawienie zażalenia jest niewykonalne, można je wnieść na piśmie.

*) Na zasadzie n. r. g. z 14-go czerwca 1894 r. wprowadzone przez M. W. z 5 kwietnia 1895 (Dz. r. w. str. 95) jako Przepisy o zażaleniach II.

b) Żołnierze należący do oddziału detaszowanego mają wnieść zażalenie na ręce dowódcy tegoż. Jeżeli zażalenie skierowane jest przeciw samemu dowódcy, należy je wnieść na ręce najbliższego mu stopniem oficera, w braku zaś takiego na ręce najbliższego przełożonego dowódcy.

c) Taksamo mogą podoficerowie it.d., odkomenderowani do władz cywilnych dla służby próbnej, wnosić zażalenia na piśmie na ręce swego dowódcy kompanji i t. d. Udział władz cywilnych jest wykluczony.*)

3. Żołnierzowi nie wolno nigdy wnieść zażalenia podczas służby lub bezpośrednio po jej ukończeniu, lecz dopiero następnego dnia.

Jeżeli powodem zażalenia jest wymierzona żołnierzowi kara dyscyplinarna, wolno mu się żalić dopiero po odbyciu tejże.

4. Każde zażalenie musi być wniesione w przeciągu dni pięciu.

a) W czasokres ten nie wlicza się dnia, w którym zaszedł powód zażalenia.

*) Zgodnie z duchem niniejszych przepisów żołnierze podlegający bezpośrednio nie dowódcy kompanji i t. d., lecz innemu wojskowemu przełożonemu, wnosić mają ewent. zażalenia, przeciw temuż przełożonemu skierowane, na ręce podlegającego mu i najbliższego stopniem, obecnego w miejscu oficera.

b) Jeżeli o czynie, który dał powód do zażalenia, lub o osobie sprawcy dowiedział się żalący dopiero później, czasokres powyższy zaczyna się z dniem otrzymania wiadomości.

c) W wypadkach zażalenia pisemnego wystarcza dowód, że zażalenie nadano na pocztę przed upływem wymienionego czasokresu.

5. Zbiorowe zażalenia dwóch lub więcej osób są niedopuszczalne. Jeżeli jedno i to samo zajęcie dało dwom lub więcej osobom powód do zażalenia, może każdy z interesowanych żalić się jedynie we własnym imieniu.

6. Kto lekkomyślnie albo *w złej wierze* wnosi zażalenie oparte na nieprawdziwych twierdzeniach, podlega surowej karze.

Taksamo podlega karze szeregowy, który wniesie zażalenie z pominięciem przepisanej drogi służbowej lub z niedotrzymaniem oznaczonego czasokresu.

Niedotrzymanie terminu tylko w tych wypadkach nie podlega karze, w których przedwczesne lub spóźnione wniesienie zażalenia usprawiedliwiają szczególne okoliczności, niespowodowane winą żalącego się.

7. Przeciw decyzji zapadłej na skutek zażalenia może żalący się szeregowy wnieść w przeciągu dni pięciu dalsze zaża-

lenie do najbliższego wyższego przełożonego i tak dalej po kolei aż do Najwyższego Zwierzchnika wojskowego.

Prawo wniesienia dalszego zażalenia przysługuje także stronie zaskarżonej.

Czasokres do wniesienia dalszego zażalenia zaczyna się z upływem dnia, w którym żalący się otrzymał w drodze służbowej wiadomość o decyzji.

8. (odpada).

9. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają i w tych wypadkach zastosowanie, w których zażalenie zwraca się przeciw urzędnikowi zarządu wojskowego.

B) Dla rozstrzygającego przełożonego.

1. Niniejsze przepisy o zażaleniach szerogowych dotyczą wszystkich zażeń z powodu czynów, którymi żalący czuje się pokrzywdzonym lub poszkodowanym bądź osobiście, bądź w uzasadnionym poczuciu stanu lub w swych uprawnieniach i atrybucjach służbowych, także i wtedy, jeżeli czyny te przedstawiają się jako działania przełożonych, sprzeczne z ustawami karnymi, jako to: obrazy czci, zniewagi czynne podwładnych itp.

2. Powyższe przepisy nie naruszają służbowego obowiązku przełożonych ścigania tego rodzaju czynów karalnych, o ile one inną drogą t. j. nie wskutek wniesio-

nego zażalenia, dojdą do ich wiadomości (§ 51 ustawy karnej wojskowej)*).

3. Każde zażalenie należy rzeczowo zbadać i załatwić, bez względu na to, czy wniesiono je w przepisanej drodze służbowej i czy dotrzymano przepisanych czasokresów.

Decyzję powziąć należy tak szybko, jak tylko pozwala na to nieodzowna dla oceny zażalenia dokładność.

Wywieranie wpływu na podwładnego celem conięcia zażalenia jest zabronione i odnośnie do osób stanu żołnierskiego po myśli § 117 ustawy karnej wojskowej*) karalne.

Zakaz ten nie narusza obowiązku przełożonego pouczenia żalącego się o ewentualnie mylnym jego zapatrywaniu prawnym lub służbowym. Jeżeli w takim wypadku żalący się podtrzymuje swą skargę, winien przełożony wydać wzgl. spowodować decyzję.

4. Zażalenie rozstrzyga w pierwszej instancji zasadniczo najbliższy w władzę dyscyplinarną wyposażony przełożony tego, przeciw komu zażalenie jest skierowane.

*) § 51 u. k. w.: Ściganie za zbrodnie i występki wojskowe nie zależy od wniosku poszkodowanego ani innej, do wniosku uprawnionej osoby.

*) § 117 u. k. w. patrz uw. *) str.

Przełożony obowiązany jest wyświecić przed rozstrzygnięciem przebieg sprawy za pomocą ustnych lub pisemnych dochodzeń.

Jeżeli jednak przedmiotem zażalenia jest czyn wykraczający przeciw ustawom karnym, którego ściganie zastrzeżone jest sądom winien wymieniony przełożony sporządzić *natychmiast* w myśl § 153 ust. 2 wojsk. postępowania karnego*) wyczerpujące doniesienie karne i przekazać sprawę śledztwu i rozpoznaniu sądowemu.

5. Istotną treść decyzji o zażaleniu podać należy do wiadomości, żalącemu się i zaskarżonemu, w każdym zaś razie spisać i przechować w bataljonie itd.

a) Zażalenia skierowane przeciw dowódcy kompanji itd. i z tego powodu wniesione na ręce najbliższego mu stopniem oficera kompanji itd., winien ten ostatni bezzwłocznie przedłożyć wyższemu dowódcy do rozstrzygnięcia. Dowódcy kompanji itd. należy o tem zameldować.

b) — e) odpada.

*) § 153 ust. 2. p. k. w.:

Przełożony wojskowy, któremu doniesiono lub który w inny sposób powziął wiadomość o karygodnym czynie swego podwładnego, winien, o ile czyn ten ścigać należy sądownie, sporządzić dokładny opis czynu, obejmujący poszlaki i środki dowodowe i przesłać go zwierzchnikowi sądowemu.

f) Zażalenia szeregowych na urzędników zarządu wojskowego przedkłada dowódca kompanji itd., do dalszego zarządzenia przedłożonemu dowódcy lub wyższemu urzędnikowi.

Jeżeli zażalenia na urzędników podwójnie podporządkowanych nie dotyczą tylko karności wojskowej, przełożony wojskowy mocen jest przed wydaniem decyzji zasięgnąć opinji przedłożonej władzy administracyjnej zaskarżonego.

6. Szeregowych którzy przeciw rozstrzygnięciu swego zażalenia wnoszą dalsze zażalenie, winien przesłuchać protokolarnie dowódca kompanji itd. wzgl. jeśli tenże, jako przełożony, zażalenie rozstrzygnął, najbliższy mu stopniem oficer kompanji itd.

Dalsze zażalenie wnosi się również w formie zażalenia przeciw temu przełożonemu, który wydał ostatnią decyzję; dalsze zażalenie musi żalący się uzasadnić.

7. Protokół, który spisać należy na skutek ewentualnego dalszego zażalenia, winien dowódca kompanji itd., wzgl. najbliższy mu stopniem oficer kompanji itd. przedłożyć wraz z uzasadnieniem właściwemu do rozstrzygnięcia przełożonemu.

Jeżeli dalsze zażalenie skierowane jest do Najwyższego Zwierzchnika wojskowego, winien dowódca kompanji itd., wzgl. naj-

bliższy mu stopniem oficer kompanji itd. przesłać protokół bezpośrednio Najwyższemu Zwierzchnikowi wojskowemu do rozstrzygnięcia.

8. Jeżeli zażalenie odrzuca się jako nieuzasadnione, należy, o ile § 152 ustawy karnej wojskowej*) nie uiszcza zastosowania, w każdym wypadku rozważyć, czy względy utrzymania karności żołnierskiej nie wymagają wkroczenia przeciw żalącemu się.

Mylne zapatrywanie służbowe nie jest samo przez się karalnym.

*) § 152 u. k. w. patrz uw. *) str.

SPIS RZECZY.

	str.
I. Przepisy o żaleniu się ofice- rów	0
A) Dla żalącego się	0
O pośredniku	0
B) Dla rozstrzygającego przełożo- nego	00
II. Przepisy o żaleniu się podofi- cerów i żołnierzy od sier- żanta w dół	00
A) Dla żalącego się	00
B) Dla rozstrzygającego przełożo- nego	00

